

УДК 378.091.12.011.3-051:378.018.43:004.8

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10\(16\)-565-578](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10(16)-565-578)

Крупенина Наталія Анатоліївна кандидат педагогічних наук, доцент, Університет Альфреда Нобеля, м. Дніпро, <https://orcid.org/0000-0002-9585-5997>

Федорчук Анна Леонідівна кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра комп'ютерних наук та інформаційних технологій, фізико-математичний факультет, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0001-8227-3210>

Сабадощ Василь Іванович кандидат біологічних наук, доцент, кафедра ботаніки, біологічний факультет, ДВНЗ "Ужгородський національний університет", м. Ужгород, <https://orcid.org/0009-0006-5811-6729>

РОЛЬ ВИКЛАДАЧІВ У НОВУ ЕПОХУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Анотація. Майже всі заклади освіти України відчули значні зміни в навчанні через спалах COVID-19, а згодом і повномасштабну війну. Однак освіта не була повністю припинена, заклади освіти звернулися до практики дистанційного навчання. Було вжито різних заходів, щоб студенти не залишились повністю вилученими з навчального процесу за допомогою таких технологічних інструментів, як онлайн-платформи, інтернет, мобільні додатки та штучний інтелект. Окрім технічної адаптації викладачів, нові технічні ресурси, доступ до цифрових інструментів та їх використання, соціально-економічний профіль закладу освіти та рівень технічної підготовки студентів мають значний вплив на те, як викладач освоїв дистанційне навчання. Отже, в нову епоху дистанційного навчання та штучного інтелекту роль викладачів є надзвичайно важливою. Вони відіграють ключову роль у навчальному процесі, забезпечуючи якісну освіту і стимулюючи розвиток студентів, оскільки, навіть якщо викладачі володіють достатніми технологічними навичками і можуть охопити всіх студентів через канали комунікації, дистанційної освіти може бути недостатньо для певної категорії здобувачів освіти. Крім того, педагогічні методи та стратегії, які використовуються в дистанційному навчанні, мають відрізнитися від тих, які використовувалися на традиційних заняттях. Щоб забезпечити участь студентів, мотивувати їх до продовження навчання, підтримувати їх дистанційно, викладачам потрібно використовувати різні методи та докладати більше зусиль. Хоча організувати

навчання відповідно до потреб різних студентів досить складно навіть в офлайн-форматі, спроба забезпечити його дистанційно значно ускладнює роботу викладачів. Тому в нову епоху дистанційного навчання та штучного інтелекту саме від викладачів критично залежить забезпечення якісної освіти та стимулювання розвитку студентів. Вони мають добре орієнтуватися в новітніх технологіях та інструментах, а також вміти використовувати штучний інтелект для поліпшення навчального процесу. Не варто також забувати, що викладач завжди залишається взірцем та формує особистість гідного громадянина.

Ключові слова: навчальний процес, якісна освіта, стимулювання розвитку студента, новітні технології, адаптація викладачів.

Krupenyina Natalia Anatolyivna Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Alfred Nobel University, Dnipro, <https://orcid.org/0000-0002-9585-5997>

Fedorchuk Anna Leonidivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Computer Sciences and Information Technologies, Faculty of Physics and Mathematics, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0001-8227-3210>

Sabadosh Vasyl Ivanovych Candidate of Biological Sciences, Associate Professor, Department of Botany, Faculty of Biology, Uzhhorod National University, Uzhhorod, <https://orcid.org/0009-0006-5811-6729>

THE ROLE OF TEACHERS IN THE NEW ERA OF DISTANCE LEARNING AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Abstract. Almost all educational institutions of Ukraine experienced significant changes in education due to the COVID-19 outbreak, and later, the full-scale war. However, education was not completely stopped, educational institutions turned to the practice of distance learning. Various measures have been taken to ensure that students are not completely disconnected from learning processes with the help of such technological tools, online platforms, the Internet, mobile applications and artificial intelligence. In addition to the technical adaptation of teachers, new technical resources, access to digital tools and their ease of use, the socio-economic profile of the educational institution and students have a significant impact on how the teacher copes with distance learning. Thus, in the new era of distance learning and artificial intelligence, the role of teachers is extremely important. They play a key role in education and the learning process, providing quality education and stimulating student development. Because even if teachers

have sufficient technological skills and can reach all students through communication channels, distance education may not be enough for a certain category of students. In addition, pedagogical methods and strategies that are used in distance learning should differ from those used in classes. To keep students engaged and motivated, to continue learning, to support them remotely, teachers need to use different methods and make more efforts. Although it is quite difficult to organise training according to the needs of different students even in an offline format, trying to provide it remotely makes the work of teachers much more difficult. Thus, teachers in the new era of distance learning and artificial intelligence play a critical role in providing quality education and stimulating student development. They should be well-versed in the latest technologies and tools, as well as be able to use artificial intelligence to improve the educational process. In addition, the teacher remains a role model and forms the personality of a worthy citizen.

Keywords: educational process, quality education, stimulation of student development, latest technologies, adaptation of teachers.

Постановка проблеми. Роль викладачів, які доклали титанічних зусиль для освоєння дистанційної освіти в часи пандемії та війни, неможливо переоцінити. Дистанційне навчання є одним із найскладніших питань для викладачів в освітньому процесі. Надання необхідної підтримки, забезпечення зразкових практик та створення середовища, яке сприятиме співпраці між викладачами, має бути пріоритетним завданням, адже викладачі відіграють величезну роль як у мирний час, так і в кризових ситуаціях. Очікувалося також, що викладачі підтримуватимуть студентів академічно та поступово долучатимуться до процесу дистанційної освіти. Багато викладачів, які ніколи не мали такого досвіду і які не отримали достатньої технічної підготовки, щоб упоратися з труднощами в процесах підготовки та безперервного навчання, виявилися неготовими до дистанційного навчання. Ті, хто мав обмежені навички надання дистанційної освіти, зіткнулися з труднощами щодо ефективного проведення дистанційного навчального процесу.

Пандемія та війна наклали свій відбиток на освітнє середовище. Система освіти змушена шукати нові методи навчання, які відповідають умовам, починаючи від «соціального дистанціювання» і закінчуючи «змішаними або онлайн-курсами та семінарами». Не дуже новим, але гнучким методом, якого дотримуються органи управління освітою, стало дистанційне навчання. Якщо введений державними органами режим ізоляції змусив зачинити двері закладів освіти в більшості країн світу і перейти на дистанційну форму навчання, постало закономірне питання, чи дійсно цей вид навчання вигідний, чи ні, ба більше – якою мірою держави світу загалом і заклади освіти зокрема здійснили перехід на цей метод навчання.

Для того щоб краще зрозуміти предмет аналізу запропонованої роботи, необхідно насамперед визначити поняття дистанційного навчання, яке хоча й застосовується в наш час дедалі ширше, проте не має одностайно прийнятого визначення. Дистанційне навчання визначають, як підхід до викладання та навчання, що являє собою прикладну освітню модель або її частину, засновану на використанні інструментів і пристроїв засобів масової інформації, що полегшують доступ до навчання, спілкування та взаємодії, підтримуючи прийняття нових методів розуміння й розвитку навчання [1, с. 13]. Дистанційне навчання – це нова парадигма, яка створює нове освітнє середовище, завдяки якому люди мають доступ до матеріалів курсу, засобів масової інформації, інструкцій та додатків у будь-який час і в будь-якому місці [2].

Щоб освітній акт досяг своєї мети, він повинен передусім бути ефективним. Ефективне навчання називають активним навчанням, яке передбачає свідоме залучення та участь у процесі формування знань, цілеспрямованість і вимірювані результати [3, с. 110]. Ефективність викладання можна оцінити залежно від того, якою мірою викладачеві вдається пробудити мотивацію своїх студентів до проблем, запропонованих до вивчення і до викладання навчальної дисципліни.

Дистанційне навчання за допомогою всіх характерних для нього методів може впорядкувати навчальний процес, тобто реальну навчально-виховну діяльність.

Ще однією перевагою електронного навчання є заохочення сором'язливих студентів за допомогою мережових можливостей, пропонованих їм через дискусійні форуми переважно в освітніх цілях і додатково – з метою комунікації. Завдяки цьому дистанційне навчання допомагає усунути перешкоди у спілкуванні та формуванні особистих стосунків, як-от страх розмовляти з іншими студентами чи викладачами. Деякі автори зазначають, що дистанційне навчання підвищує ступінь інтерактивності в комунікації здобувачів освіти з викладачами під час занять [4, с. 661].

Що стосується недоліків електронного навчання, то першою перешкодою є дефіцит уваги. Синдром дефіциту уваги – одна з проблем, з рецидивами якої постійно стикається викладач у навчальній діяльності. З переходом на дистанційне навчання негативним ефектом, який відчувають користувачі, особливо молоді студенти, є зниження результатів оцінювання, що призводить до поведінкових проблем, соціальної дезадаптації та підвищення дефіциту уваги. Так само перехід від аудиторних занять до використання електронних засобів навчання лише створив ще один бар'єр, який вони відчувають у ході навчального процесу. Відволікаючі фактори також відіграють важливу роль у неефективному навчанні здобувачів освіти, адже деякі зображення, що використовуються в презентаціях або відео,

можуть привернути їхню увагу настільки, що викладання більше не досягає своєї мети.

Ще однією важливою проблемою є недостатня підготовка викладачів, особливо технічного характеру. Викладачі мають бути залучені до процесу планування навчання, щоб технології могли бути дійсним засобом досягнення оперативних цілей під час занять. Іншими словами, за відсутності дуже добре розроблених цифрових навчальних програм, які підтримуються закладом/факультетом, зусилля з адаптації викладачів до нових вимог, що висуваються дистанційним навчанням, призведуть до зниження якості викладання.

Однак навіть завдяки постійним зусиллям в адаптації до нової системи викладання/навчання, повторювані технічні й технологічні проблеми разом із поганою комунікаційною інфраструктурою обмежують, якщо не блокують, доступ до занять. Хоча криза COVID-19 та війна зробили онлайн-навчання єдиним способом доступу до освітніх послуг, це не означає, що кожна людина мала доступ до освіти.

І остання, але не менш важлива проблема: зменшення соціальної взаємодії (яке позбавляє найбільш комунікативних і відкритих людей можливості спілкуватися та інтегруватися в соціальне середовище, проте не має значного впливу на сором'язливих студентів) є одним із найбільших недоліків дистанційного навчання. Соціальна взаємодія є одним з основоположних елементів будь-якої спільноти, поряд із системами цінностей і загальних символів. Дистанційне навчання, особливо через умови, спричинені карантинном, не сприяє соціальній взаємодії, а навпаки, згідно з традиційним ходом міркувань, призводить до соціальної ізоляції. Іншими словами, науковці стверджують, що взаємодія, опосередкована електронними пристроями, «не здатна підтримувати справжні, корисні особисті стосунки і створювати міжособистісні зв'язки» [5]. Звісно, такий погляд може здатися застарілим, але більш свіжі дослідження показують нам, що заходи, вжиті для боротьби з пандемією, мали ефект добровільного уникнення соціальної взаємодії через зв'язок цієї взаємодії зі смертю. Тому можна інтерпретувати, що нав'язування дистанційного навчання як альтернативи традиційному аудиторному навчанням лише підкреслило відчуття соціальної ізоляції.

Зауважимо, що в ході такої полеміки роль викладача є особливо важливою. Адже викладач повинен не тільки вміти використовувати платформи відеоконференцій, спільні робочі простори та інші інструменти для створення зручного та ефективного навчального середовища, а й бути хорошим психологом, помічати негативні зміни в поведінці студентів під час дистанційного навчання. Крім того, викладачам належить важлива роль у розвитку штучного інтелекту в освіті. Вони можуть використовувати

інтелектуальні системи та розробляти програми, які допомагають здобувачам освіти вивчати матеріал більш ефективно, а також використовувати алгоритми машинного навчання для персоналізації навчального процесу та його адаптації до індивідуальних потреб студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На підтвердження цієї думки наводиться мета-аналіз, ініційований Дж. Кімом, який показав, посилаючись на такі галузі, як інженерія, точні науки, медицина, що навчання під час пандемії за допомогою електронних засобів виявилось більш ефективним і мало кращі результати, ніж інші методи, які не використовували таких засобів [6]. В іншій роботі доведено, що онлайн-навчання має в середньому кращі результати, ніж навчання, підсумоване в особистій діяльності. Дослідження показує, що в середньому студенти зберігають на 25–60 % більше інформації під час навчання онлайн порівняно з 8–10 % за умов навчання в аудиторії [7].

На думку С. Ахмад, ефективність освітнього акту значною мірою залежить від доступності, ступінь якої характеризує електронні засоби, що використовуються в освітньому процесі. На відміну від традиційного аудиторного навчання, дистанційне є більш доступним варіантом, оскільки воно пропонує найбільше можливостей для участі в навчально-методичній діяльності через безліч платформ і пристроїв, які можуть бути взаємопов'язані в режимі реального часу [8].

Крім того, високий рівень доступності передбачає значне скорочення кількості пропущених занять. Як глобалізація, так і узагальнення обігу інформації, а також використання електронних засобів навчання мають великий вплив на доступ до освітньої діяльності. Засоби викладання/навчання, характерні для дистанційного навчання, стали водночас «дзеркалом і тінню офлайн-світу» [9, с. 3]. Цей аналіз об'єднав основні течії думок у тому, що являє собою феномен дистанційного навчання, проте в цьому контексті варто проаналізувати роль викладача та феномен штучного інтелекту в освіті. Адже модель дистанційного навчання ускладнюється через появу штучного інтелекту. Передавання інформації за допомогою різних пристроїв і процедур, з одного боку, мотивує викладачів до саморозвитку, а з іншого – ставить перед ними нові виклики.

При всіх недоліках, пов'язаних із соціальною взаємодією загалом, модель дистанційного навчання є доступною (навіть у разі виникнення різних технологічних проблем), ефективною і зменшує кількість пропущених занять, незважаючи на можливість дефіциту уваги і неадаптованості методик окремих викладачів до нових засобів навчання, спричиненої їхньою недостатньою підготовкою. Хоча всі моделі навчання мають свої переваги та недоліки, очевидно, що після нинішньої кризи форма змішаного навчання буде розвиватися, а дистанційне навчання стане важливою частиною загального

процесу викладання/навчання. Беручи до уваги існуючі ініціативи та технології, останнім часом різні дослідження сприяли розвитку здатності штучного інтелекту покращувати можливості навчання для студентів, а також і всю систему освіти. Мета сталого розвитку – забезпечення інклюзивної та справедливої якісної освіти, зокрема максимальне сприяння можливості навчання впродовж життя для всіх [10]. Погоджуємося, що технології штучного інтелекту використовуються для забезпечення справедливого та інклюзивного доступу до освіти. Вони надають людям доступ до відповідних можливостей навчання, що є особливо важливим для осіб з інвалідністю, біженців, які навчаються в закладах вищої освіти, та тим, хто живе в ізольованих громадах.

Штучний інтелект може допомогти підняти на вищий рівень спільне навчання. Одним із найбільш революційних аспектів спільного навчання, підтримуваного комп'ютером, є ситуації, коли студенти фізично не перебувають в одному місці. Штучний інтелект надає здобувачам освіти змінні варіанти відповідно до того, як вони хочуть навчатися. З точки зору спільного комп'ютерного навчання, онлайн-асинхронні дискусійні групи відіграють центральну роль. Засновані на методах штучного інтелекту, як-от машинне навчання та обробка текстів, системи штучного інтелекту використовуються для моніторингу асинхронних дискусійних груп, у такий спосіб надаючи викладачам інформацію про дискусії студентів і їх підтримку для керування залученням та навчанням [10]. Штучний інтелект може сприяти персоналізації навчання різними способами. Він може допомогти створити краще професійне середовище для викладачів, щоб вони могли більше працювати зі здобувачами освіти, які потребують особливого підходу. Викладачі витрачають багато часу на рутинні та адміністративні завдання, зокрема відповіді на поширені запитання, типові для конкретного закладу освіти. Наприклад, модель подвійного вчителя за участю вчителя та його віртуального асистента, який може взяти на себе рутинне завдання вчителя, вивільняє час викладачів, даючи їм змогу зосередитися на орієнтуванні студентів та унікальному спілкуванні. Викладачі вже почали працювати разом із помічниками зі штучного інтелекту над тим, щоб досягти найкращих результатів зі своїми студентами.

Штучний інтелект може персоналізувати навчання та покращити можливості для здобувачів освіти з допомогою викладачів. Розумні системи навчання є частиною нових технологічних можливостей для розширення освітнього процесу в країнах, що розвиваються.

Мета статті – дослідити роль викладача в процесі дистанційного навчання, який, з одного боку, технічно ускладнюється через появу штучного інтелекту, а з іншого – значно поліпшує роботу викладача та робить більш

ефективним навчальний процес. Важливо також проаналізувати визначення дистанційного навчання, його переваги та недоліки, описати нові можливості, які відкриває штучний інтелект для освіти, та наголосити на ролі моральних якостей викладача, який незалежно від технічного прогресу залишається еталоном для здобувачів освіти.

Виклад основного матеріалу. Викладач відігравав і надалі відіграватиме істотну роль у формуванні студента, в удосконаленні його особистості. Якщо в минулому викладач вирішував все щодо освітнього процесу, то тепер він повинен стати лише сполучною ланкою у формуванні студента, опорою для розвитку самостійності й навчання в дусі відповідальності та громадянської культури.

Науково-технічний прогрес посилює акцент на формотворчому характері освіти. Викладач є вже не передавачем інформації та знань, а фасилітатором пізнання, який використовує діалог і співпрацю у відносинах зі здобувачами освіти.

Якщо в доковідні часи переважним методом проведення заняття була експозиція, яка пропонувала викладачеві можливість проявити свої знання, то сьогодні акцент робиться на сучасних інтерактивних методах, котрі перетворюють викладача на менеджера з навчання, а для студента створюють рамки власного прояву з метою формування особистих поглядів і досвіду, що допоможе йому дізнатися нове і корисне для майбутнього.

У традиціоналістській парадигмі викладач був тим, хто передавав інформацію, завжди однаково, маючи позицію, засновану на авторитеті, який не можна було оскаржити і який домінував над студентом. У викладача була ініціатива, і він також вирішував, який обсяг інформації треба надати здобувачам освіти, не враховуючи їхніх особливостей. Інструкція була однаковою для всіх, і однакова інформація вимагалася від усіх студентів. Заняття як базовий освітній підхід являло собою не що інше, як монотонну послідовність послідовностей, причому студент брав на себе пасивну роль отримувача інформації, яку потім повинен був точно відтворювати, не збагачуючи її.

Крім інформативної сторони освіти, акцент має бути зроблений на формульовальному аспекті, щоб майбутні фахівці могли впоратися з новими ситуаціями, які потребують не тільки твердих знань, а й умінь і компетенцій. Сам освітній процес збагачується новою стороною – оцінкою, яка доповнює викладання та навчання, завдяки чому викладач збільшує свої обов'язки, але, з іншого боку, дає студентові можливість брати участь у власному навчанні і координує цей процес.

Заняття в аудиторії вже не є основною формою навчання та освіти загалом, а стає серією подій, які можна сегментувати й узгоджувати, та веде здобувачів освіти до досягнення цілей.

Отже, сучасна освіта визначається двома базовими чинниками: дистанційністю та штучним інтелектом. В таких умовах викладач – це керівник і тренер навчально-виховного процесу, а студент – об’єкт і суб’єкт цього процесу, який набуває автономії і формується в дусі відповідальності і громадянської культури.

Нова педагогіка, характерна для сучасної освіти, дає можливість замінити передавання знань формуванням умінь і навичок, підкреслюючи в такий спосіб формувальну сторону освіти.

Важливо зазначити, що сучасна педагогіка змінює ролі, які відіграють освітні полюси, зміщуючи фокус на здобувача освіти. Відмова від традиційних методів, залучення студентів до дистанційного навчального процесу – це лише деякі характеристики цієї педагогіки. Домінуючим питанням сучасної освіти є те, яку роль заклад вищої освіти вибирає для себе в сучасному суспільстві та наскільки він готовий впоратися зі змінами, викликаними глобалізацією [11]. Освітній ідеал пов’язаний з культурними цінностями, що підлягають засвоєнню, з типом особистості, нав’язаним суспільством, а також з потребами студента. Це вже не стандартна освітня модель, а динамічна, що відповідає новим реаліям і здатна протистояти змінам.

Тому сучасний викладач має знати, в який спосіб координувати навчальний процес так, щоб усі здобувачі освіти досягли поставлених цілей, він також повинен уміти допомогти їм сформувати індивідуальні трудові здібності й надалі використовувати власні здобутки.

Досвід традицій та здатність до інновацій і творчості є новими орієнтирами, які пропонує оновлена освіта відповідно до концепції глобального суспільства: освіта для миру, екологічна освіта або освіта для багатокультурного суспільства. Також великого значення набуває евристичний метод навчання, оскільки навчання шляхом відкриття забезпечує здобувачам освіти свідоме засвоєння навчального змісту, який легко оновити, пропустивши його через власний фільтр. Тут відмінною особливістю є залучення можливостей штучного інтелекту, і сучасний викладач має освоїти ці нові можливості.

Заклад вищої освіти повинен заохочувати формування критичного мислення, позитивного ставлення та самонавчання, залучення студентів до різноманітної діяльності, щоб змусити їх відмовитися від пасивної ролі.

Педагог – це професія великого значення, яка забезпечує формування й підготовку особистості молодих фахівців та їхню професійну підготовку в навчальних закладах, що тісно пов’язана з життям, морально-етичними принципами, соціально-професійною і громадянською діяльністю.

Практика викладача охоплює кілька фундаментальних категорій ролей, прийнятих більшістю систем підготовки викладачів: проектування,

організація навчальної діяльності та управління нею, психолого-педагогічне консультування, спілкування зі студентами, батьками й колегами, професійний розвиток упродовж усього життя, участь у вдосконаленні освітнього процесу та впровадженні інновацій у закладі освіти, надання освітніх послуг для громади тощо.

Особистість педагога в умовах дистанційної освіти передбачає також низку якостей, що визначаються специфікою і складністю роботи, яка ним виконується. Тому викладач бере на себе безліч ролей, виконання яких залежить від властивостей його особистості (табл. 1).

Таблиця 1

Роль викладача в нову епоху

Роль	Характеристика
Експерт навчально-методичного середовища	Може ухвалювати рішення щодо всього, що відбувається в освітньому процесі
Спонукаючий агент	Запускає і підтримує інтерес, зацікавлення та прагнення до навчальної діяльності
Керівник	Очолює групу студентів, реалізуючи свою владу над основними явищами, що відбуваються тут. Контролює всю діяльність у групі, забезпечує консенсус з іншими викладачами, батьками тощо
Близький товариш	Чуйний спостерігач за поведінкою студентів, переконливий провідником і порадник, друг і довірена особа, замітник батьків, об'єкт поклоніння, підтримка в знятті тривожних станів
Взірець	Через всю свою особистість, вчинки, поведінку є позитивним прикладом для студентів
Рефлексивний професіонал	Прагне повсякчас розуміти та осмислювати нові події в групі, вивчати та аналізувати психолого-педагогічні явища, з якими він стикається.

Джерело: власна розробка авторів

Окрім викладання, педагог здійснює також позакласну культурно-просвітницьку діяльність. Соціальний зміст цієї професії передбачає участь у соціальних та культурних подіях сучасності. У цій ситуації викладач постає перед нами як соціальний педагог, який турбується про підвищення рівня культури свого народу.

Здійснюючи свою професійну діяльність в рамках закладу освіти, викладач не перестає бути професіоналом поза ним, досягаючи, звісно ж, конкретних цілей і вдаючись до відповідних форм і засобів їх реалізації. Тільки тією мірою, якою викладач продовжує свою місію поза професійними рамками, які пропонує заклад вищої освіти, він може вважатися гідним представником свого народу.

Викладач спрямовує і стимулює природну допитливість і спонтанний інтерес здобувачів освіти до нових обставин, а також діяльність з організації та інтеграції зібраних даних та оновлених знань для застосування їх у розв'язанні проблем, залишаючи студентам:

- свободу розглядати реальний факт або критично аналізувати зміст матеріалу;
- самостійність у діяльності, ефективність і швидкість реакцій (когнітивних, афективних, рухових);
- повну відповідальність за те, що вони роблять.

Залежно від потреб і ступеня автономії навчання викладач може час від часу втручатися, коригуючи напрям навчальної діяльності здобувачів освіти. Саме він надає пояснення, відповідає на запитання, допомагає правильно використовувати ті чи інші матеріали, інструменти або пристрої, вчить студентів уникнути зайвих відхилень, безглузвих занять, можливих помилок і втрати часу.

Його майстерність полягає в тому, щоби, беручи до уваги логіку навчання, спрямувати діяльність студентів, підтримати евристичний підхід до навчання, скеровуючи їх до очікуваних результатів, замість того, щоб нав'язувати й регламентувати способи досягнення мети.

Беручи на себе безліч ролей, викладач має усвідомлювати, що їх виконання залежить від особистості, яку він формує. З огляду на це особливу роль у цій професії відіграють певні компоненти особистості: професійна культура, атитюдні здібності та якості. Насправді для того, щоб певні знання передавалися від однієї людини до іншої та відповідно приймалися, між ними завжди повинен існувати афективний обмін, що передбачає взаємну довіру та сприйнятливості диспозицію обох сторін.

Враховуючи цінності сучасного суспільства (свободу, відповідальність, толерантність, співпрацю), потрібний новий підхід до відносин викладача зі студентами, який передбачає взаємну автентичність і чесність у вихованні гідних громадян нової доби.

Висновки. Освіта спирається на чотири важливі стовпи: навчитися знати, навчитися робити, навчитися жити з іншими та навчитися бути. Залежно від цієї перспективи, а також від сучасних світових проблем і наслідків глобалізації та технічного прогресу для окремих людей, викладачі виконують нові ролі в освітньому процесі.

Так, наприклад, у критичних ситуаціях, як-от пандемія та війна, викладачі зберегли непорушним навчальний процес. Отже, роль викладача у дистанційній освіті є надзвичайно важливою. Викладачі відіграють ключову роль у навчальному процесі, забезпечуючи якісну освіту і стимулюючи розвиток студентів.

Однією з основних ролей викладача в умовах дистанційної освіти є створення та використання ефективних методів навчання. Викладачі повинні добре орієнтуватися в новітніх технологіях та інструментах, які допомагають забезпечити ефективну комунікацію зі студентами та організувати навчальний процес в онлайн-середовищі.

Крім того, викладачі безпосередньо причетні до розвитку штучного інтелекту в освіті. Вони можуть використовувати інтелектуальні системи та програми, які допомагають студентам вивчати матеріал більш ефективно, а також алгоритми машинного навчання для персоналізації навчального процесу та адаптації до індивідуальних потреб здобувачів освіти.

Отже, в умовах дистанційного навчання викладачі відіграють ключову роль у забезпеченні якісної освіти та стимулюванні розвитку студентів. Вони мають бути обізнаними в новітніх технологіях та цифрових інструментах, а також вміти використовувати штучний інтелект для поліпшення навчального процесу.

Література:

1. Barrot J. S., Fernando A. R. R. Unpacking engineering students' challenges and strategies in a fully online learning space: The mediating role of teachers. *Education and Information Technologies*. 2023. P. 1–23. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10639-023-11598-8> (date of access: 04.10.2023).
2. Burns M. Distance Education for Teacher Training: Modes, Models, and Methods. *Education Development Center, Inc.* 2023. <https://eric.ed.gov/?id=ED629889> (date of access: 04.10.2023).
3. Lister K., Seale J., Douce C. Mental health in distance learning: A taxonomy of barriers and enablers to student mental wellbeing. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*. 2023. P. 102–116. <https://doi.org/10.1080/02680513.2021.1899907> (date of access: 04.10.2023).
4. DeMatthews D. et al. Principal perceptions of the distance learning transition during the pandemic. *Educational Policy*. 2023. P. 653–675. <https://doi.org/10.1177/089590482110494> (date of access: 04.10.2023).
5. Diao S. The reform of teaching management mode based on artificial intelligence in the era of big data. *Journal of Physics: Conference Series. IOP Publishing*. 2020. P. 042050. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1533/4/042050> (date of access: 04.10.2023).

6. Kim J. et al. My teacher is a machine: Understanding students' perceptions of AI teaching assistants in online education. *International Journal of Human-Computer Interaction*. 2020. P. 1902–1911. <https://doi.org/10.1080/10447318.2020.1801227> (date of access: 04.10.2023).
7. Lei D. RETRACTED: Research on Network Teaching of Music Major Based on Artificial Intelligence Technology. *Journal of Physics: Conference Series*. – IOP Publishing. 2020. P. 042094. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1648/4/042094> (date of access: 04.10.2023).
8. Ahmad S. F. et al. Artificial intelligence and its role in education. *Sustainability*. 2021. P. 12902. <https://doi.org/10.3390/su132212902> (date of access: 04.10.2023).
9. Wang S. et al. Understanding students' participation of intelligent teaching: an empirical study considering artificial intelligence usefulness, interactive reward, satisfaction, university support and enjoyment. *Interactive Learning Environments*. 2021. P. 1–17. <https://doi.org/10.1080/10494820.2021.2012813> (date of access: 04.10.2023).
10. Meng-yue C., Dan L., Jun W. A Study of College English Culture Intelligence-Aided Teaching System and Teaching Pattern. *English Language Teaching*. 2020. P. 77–83. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1245115> (date of access: 04.10.2023).
11. Ямполь Ю. В. и др. Розвиток комунікаційного простору закладу освіти: світовий досвід розвитку професійного спілкування в умовах цифровізації освітнього процесу. *Академічні візії*. 2023. №. 18. <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/293> (date of access: 04.10.2023).

References:

1. Barrot, J. S., & Fernando, A. R. R. (2023). Unpacking engineering students' challenges and strategies in a fully online learning space: The mediating role of teachers. *Education and Information Technologies*, 1-23. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10639-023-11598-8> (date of access: 04.10.2023).
2. Burns, M. (2023). Distance Education for Teacher Training: Modes, Models, and Methods. *Education Development Center, Inc.* <https://eric.ed.gov/?id=ED629889> (date of access: 04.10.2023).
3. Lister, K., Seale, J., & Douce, C. (2023). Mental health in distance learning: A taxonomy of barriers and enablers to student mental wellbeing. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 38(2), 102-116. <https://doi.org/10.1080/02680513.2021.1899907> (date of access: 04.10.2023).
4. DeMatthews, D., Reyes, P., Solis Rodriguez, J., & Knight, D. (2023). Principal perceptions of the distance learning transition during the pandemic. *Educational Policy*, 37(3), 653-675. <https://doi.org/10.1177/0895904821110494> (date of access: 04.10.2023).
5. Diao, S. (2020, April). The reform of teaching management mode based on artificial intelligence in the era of big data. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1533, No. 4, p. 042050). IOP Publishing. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1533/4/042050> (date of access: 04.10.2023).
6. Kim, J., Merrill, K., Xu, K., & Sellnow, D. D. (2020). My teacher is a machine: Understanding students' perceptions of AI teaching assistants in online education. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 36(20), 1902-1911. <https://doi.org/10.1080/10447318.2020.1801227> (date of access: 04.10.2023).
7. Lei, D. (2020, October). RETRACTED: Research on Network Teaching of Music Major Based on Artificial Intelligence Technology. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1648, No. 4, p. 042094). IOP Publishing. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1648/4/042094> (date of access: 04.10.2023).

8. Ahmad, S. F., Rahmat, M. K., Mubarik, M. S., Alam, M. M., & Hyder, S. I. (2021). Artificial intelligence and its role in education. *Sustainability*, 13(22), 12902. <https://doi.org/10.3390/su132212902> (date of access: 04.10.2023).
9. Wang, S., Wang, H., Jiang, Y., Li, P., & Yang, W. (2021). Understanding students' participation of intelligent teaching: an empirical study considering artificial intelligence usefulness, interactive reward, satisfaction, university support and enjoyment. *Interactive Learning Environments*, 1-17. <https://doi.org/10.1080/10494820.2021.2012813> (date of access: 04.10.2023).
10. Meng-yue, C., Dan, L., & Jun, W. (2020). A Study of College English Culture Intelligence-Aided Teaching System and Teaching Pattern. *English Language Teaching*, 13(3), 77-83. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1245115> (date of access: 04.10.2023).
11. Yampol, Yu. V., Koseniuk, H. V., Zhukova, H. V., & Bulhakova, T. M. (2023). Rozvytok komunikatsiinoho prostoru zakladu osvity: svitovyi dosvid rozvytku profesiinoho spilkuvannia v umovakh tsyfrovizatsii osvitnoho protsesu [Development of the communication space of the educational institution: world experience in the development of professional communication in the conditions of digitalization of the educational process]. *Akademichni vizii*, (18). <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2930>. (date of access: 04.10.2023). [In Ukrainian].